

I den syriske Ørken.

Geografisk Tidsskrift, Bind 37 (1934)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0037-PDF/gto_0037_68684.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=68684>

pdf genereret den : 22/5-2008

I den syriske Ørken.

Af

Lektor Sophie Petersen.

Paa en Rejse i Forasien i Sommeren 1933 fik jeg Lejlighed til i nogen Tid at opholde mig i en af Syriens Ørkenbyer, som jeg kom til paa Vej fra Bagdad til Beirut.

Der er vist faa Steder i Verden, hvor man i saa høj Grad som i Ørkenomraader, det være sig i Nordafrika eller i Forasien, ser Automobiltrafikkens vældige Betydning. Medens det saaledes tidligere tog omkring 40 Dage at rejse med Karavane fra *Bagdad* til *Damaskus*, kan denne Rejse nu tilendebringes paa 22 Timer. Transporten besørges af et Automobilkompagni, „The nairn eastern transport“, som er oprettet af et Par Englændere, der under Verdenskrigen deltog i Felttogene i Palæstina og Syrien og blev saa interesseret i Kampen mod Ørkennaturen, at de efter Krigen slog sig ned i Iraq og gjorde de første Forsøg i disse Egne med Automobiltrafik gennem Ørkenen. De benytter vældige 6-hjulede Rutebiler, som kan rumme over 30 Passagerer; der er 1. og 2. Klasse i Vognene, men begge er meget komfortabelt udstyrede. Et Par Gange om Ugen sendes en Bilkonvoj bestaaende af en eller flere Personbiler, alt efter Aarstidens Krav, samt et Par Lastbiler afsted fra Damaskus eller Bagdad og gennemkrydser Ørkenen paa mindre end eet Døgn. Forinden har Flyvemaskiner rekognosceret Ruten, ligesom Konvojen ogsaa ledsages af en Panserbil med Mitrailleur.

En bagende varm Sommerdag nu i Juli Maaned (52° C. i Skyggen) satte jeg mig i *Bagdad* ind i en saadan Rutebil. Den holdt uden for Transportkompagniets Kontor paa Hovedgaden og var omgivet af en beundrende Skare indfødte, en Grammofon spillede, en Højtaler raabte op, og alle mulige Frugter og mystiske Spiser blev budt til Salg omkring Vognene. Saa kørte man, passerede *Tigris* og senere *Eufrat* og var ved 19-Tiden ved Oasebyen *Ramadi*. Her er man ved Grænsen for det vandede Oaseomraade, hvor Englænderne har lavet store Overrisningsanlæg, og nu begyndte selve Ørkenen.

Om Aftenen ved 21-Tiden fik hver af Passagererne i Bilen udleveret en Papæske indeholdende Sandwiches og en lille Pose med Rosiner og Mandler. Tørsten kunde man slukke ved Hjælp af Isvand, som udskænkedes fra en Zinktank, der var anbragt oppe under Loftet i Vognen.

Man maa nu ikke tro, at der er en rigtig Automobilvej gennem Ørkenen, nej, Bilerne følger bare den gamle Karavanevej, der kun gennem Hjulsporene og enkelte Kilometersten adskiller sig fra det omliggende Terrain. Paa nogle Strækninger er der Busksteppe med meget spredt Vegetation, men de fleste Steder er der rigtig Ørken, paa sine Steder med pragtfulde, men ret lave Barkaner, og ellers væsentlig bestaaende af vældige Grusflader.

Natten tilbringer man siddende i Vognen og ser nu og da i Skæret fra Automobilets vældige Projektører, at en Sjakal eller Hyæne forskræmt farer af Sted. Ved 3-Tiden om Morgen er man ved det fæstningsagtige *Rutba Wells*, et „Resthouse“, som ligger ganske ensomt midt i Ørkenen. Her mødes Automobiltrafikken med Lufttrafikken, Flyvemaskinerne paa Ruten *Cairo—Bagdad* lander nemlig her. *Rutba Wells* er et moderne Karavanserai med Garager, Hangar og Restaurant, det er bygget dels af Sten, dels af soltørret Ler og er omgivet af høje Mure. Paa disse holdes Vagt af khakiklædte indfødte med Turban. Forholdene er jo ikke helt sikre i Ørkenen, og selvfølgelig findes der et Ammunitionsdepot her ligesom i Bilkonvojen. Efter en Times Ophold kører man videre ud i Ørkenen. Solen kommer op, og Nattens Kølighed afløses af Dagens brændende Hede.

Ved Middagstid passeres Grænsen mellem Iraq og Syrien, og et Par Timer efter ser man i det fjerne en stor Oase, maaske Verdens største, den gamle Ørkenstad *Damaskus*. Kort Tid efter ruller Bilen op foran de store Garager paa dens asfalterede Hovedgade, og den over 800 km lange Ørkenrejse er endt.

Kommer man Øst fra, fra Byer som *Isfahan* og *Bagdad*, synes man, at *Damaskus* med sine høje Huse, elektriske Sporvogne og forholdsvis rene Gader gør et langt mere europæisk end orientalsk Indtryk. Selv den store Bazar virker helt civiliseret; det interessanteste ved den er vel nok Hovedgaden, hvis hvælvede Glastag er gennemhullet af franske Bomber, der faldt under Druseroprøret i 1925.

Omtrent 80 km nordøst for *Damaskus* ude i den syriske Ørken paa Højsletten mellem Antilibanons Udløbere ligger 6 store Landsbyer, som tilsammen danner *Kalamundistriktet*. Disse Byer har en vis Tilknytning til hjemlige Forhold, idet et dansk Missionsselskab, „Østerlandsmissionen“, i over 25 Aar har drevet Mission dér. Byen

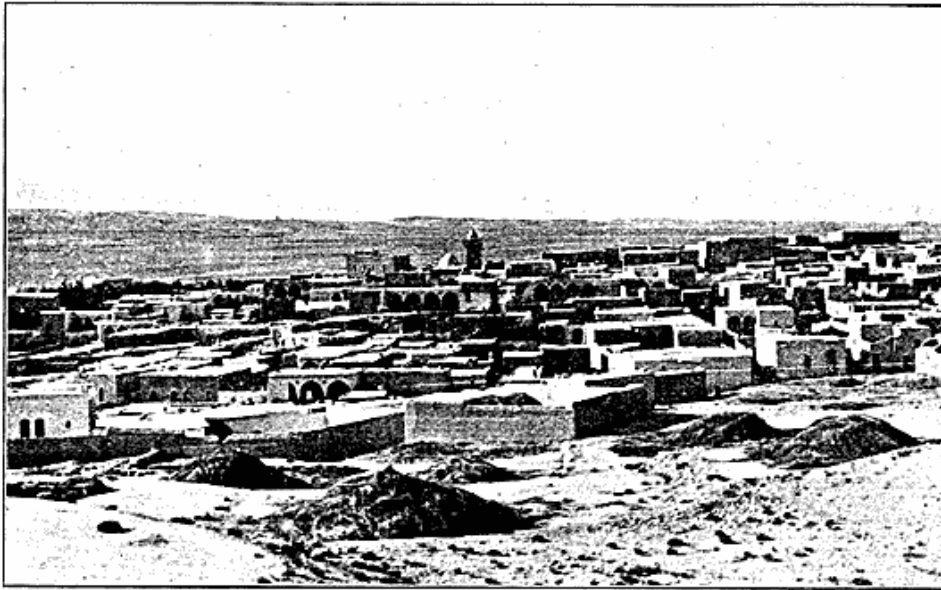
Nebk er Distriktets Hovedstad, idet den er Sædet for Øvrigheden og baade har Post- og Telegrafstation; det er en By paa henimod 10,000 Indbyggere.

Vejen fra Damaskus til Nebk fører først ud gennem den mægtige Oase, hvor Vinhaver og Melonmarker veksler med Lunde af Oliven-træer, Abrikostræer og Valnøddetræer. Oasen danner et Læbælte omkring Byen og beskytter den mod Støvstørme ude fra Ørkenen. Lidt uden for Oasen begynder Vejen at stige, og nu gaar det stadig opad, først til en Højslette midtvejs, hvor der ligger en lille muhammedansk By. I denne maatte de rejsende tidligere overnatte, nu har Bilerne muliggjort at tilbagelægge hele Strækningen til Nebk i Løbet af et Par Timer. Fra denne By gaar Vejen videre opad til næste Højslette, hvor Nebk ligger 450 m o. H., mellem de Bjerge, der er Udløbere fra Antilibanen. Lidt uden for Byen findes, omgivet af en fæstningsagtig Mur, Missionens store velindrettede Hospital, som er et af de mest moderne Hospitaler i hele Syrien.

Alle Byerne herude i Ørkenlandet ser ens ud, Husene er af soltørret Ler og har alle den samme kedelige, graagule Farve. Tagene er flade og laves ganske simpelt ved, at man fra Mur til Mur lægger en afbarket Poppelstamme, og hen over den et Dække af smalle Brædder, der er savet ud af tynde Poppelstammer. Oven paa dette anbringes et tykt Lag Fyld, Kvas og Ler, derefter glattes det hele af udefra, og man giver det et ganske svagt Hæld til den ene Side, for at Regnvandet kan løbe af. Husene bygges tæt ved Siden af hinanden langs smalle Gyder og ligger alle sammen for sig op ad en Skrænt, medens Haver og Marker danner et Parti for sig selv uden for Byen. I den allervarmeste Sommertid bygger Folk ofte Løvhytter paa Tagene og sover deroppe, naar Heden og Utøjet bliver for besværlig inden Døre. Men mest bruger man dog Tagene i Høstens Tid, hvor man spreder Grøntsager, Vindruer og Abrikoser til Tørring deroppe, den bagende Sol gør hurtigt sin Virkning, og Afgrøden kan gemmes hen til Vinterbrug i tør og god Tilstand, før Regnen begynder i Oktober.

I en Distriktsby som Nebk bor der en Del Embedsmænd, og dette sætter naturligvis sit Præg paa Byen, idet der bygges flere store Huse dér end i de andre Byer. Det præger ogsaa Byens Handel, man har Ting til Salg, som de andre Byer ellers ikke skaffer sig fra Damaskus, og Slagteren slagter hver Dag et eller to Faar eller Geder for altid at have Kød paa Lager. Men Varerne bliver til Gengæld ogsaa ofte dyrere, og særlig Brændsel er dyrt, det føres til Torvs af Dromedarer, Muldyr og Æsler og kommer ude fra Resterne af gamle Skove oppe i Bjergene.

Befolkningen taler arabisk, det gamle syriske Sprog lever nu kun i de kristne Syrrers Liturgi, og er dels Muhamedanere, dels syriske Kristne (Maronnitter), Katolikker og Protestanter. De gaar klædt som Bønder: Mændene har et Tørklæde (Kefeje) om Hoved og Hals holdt fast af to sorte Snore (Agal), der vikles omkring Issen. Denne Hovedbeklædning bruges baade af Bønder og Beduiner, mens derimod Befolkningen i de større Byer og oppe i Libanons Bjerge bærer den røde Tarbosch.

Udsigt over Nebk.

I Forgrunden ses Byens Tærskelads, i Baggrunden Antilibanons Bjerge.

Sophie Petersen fot.

Hovederhvervet er Landbrug; der findes dog ogsaa en Del Haandværkere, særlig Vævere, som laver Beduintelte, Kapper, Hovedtørklæder og Snore. Alt Landbrug foregaar i Oasen uden for Byen; her findes det lille Flodløb, som er Byens Livsbetingelse. Vandet ledes ind over Marker og Haver i Render, og der er ansat Folk, som tilser, at hver Ejer faar tildelt Vand i et bestemt Tidsrum, der afmaales pr. Timeglas. Der er i Oasen grøftet og gravet paa Kryds og Tværs, og baade Dag og Nat kan man se Folk staa og passe paa med Timeglasset i Haanden. Bækkens Løb stemmes op med store flade Sten og Jordvolde, og naar Tiden er gaaet, hvori man har Ret til Vandet, tages Spærringen igen bort. Det er for Vandings Skyld, at Flodløbet er saa vigtigt, Drikkevand kan man i selve Nebk skaffe sig ved at grave Brønde, men der skal dog ofte graves en 30 Meter ned, og kun de færreste har Brønd i Gaarden.

Det, som dyrkes, ordner sig i Etager: Over Oasen hæver sig Popleerne, Morbærtræerne og Abrikos- og Valnødtræer, lavere er Granatæbletræerne, Figen- og Blommetræer, og længere nede kommer Vinstokkene, der findes i kolossal Mængde; Druerne tørres til Rosiner og anvendes til Druohonning. Nede i Bunden af Oasen findes Kornmarkerne med Hvede, Byg og Durra, Kartoffellagrene og de mange Grøntsager: Hvidløg, Gulerødder, Græskar, Meloner, Tomater samt Planter som Hamp og Lucerne. Markerne er omgivet af lave Mure, og mellem disse findes Vandløbene og smalle Stier, ad hvilke Mennesker, Æsler og Dromedarer færdes.

Jorden behandles med Træplov; der høstes med Segl, og Kornet transporteres paa Æsler og Muldyr op til den haardt tromlede Tærskaplads, der ligger paa et højt Sted i Byens Udkant, hvor Vinden rigtigt kan blæse. Hver Bonde dækker sin Del af Tærskapladsen med et tykt Lag Korn, henter Tærskeslæden og spænder Muldyret for. Saa sætter han sig selv eller Børnene paa Slæden, og Dyret slæber nu denne hen over Kornet frem og tilbage Time efter Time, indtil de skarpe Sten eller Jernpigge under Slæden har skaaret Aks og Straa i Stykker. Naar saa Vinden en skønne Dag eller Nat bærer fra, gaar han atter op paa Tærskapladsen og kaster Kornet, saa at Avner og Støv flyver bort, og Kærnerne kan skilles fra Straaet. Kærnerne vaskes og tørres og males tilsidst mellem to Sten i en primitiv Vandmølle. I Byens store Fællesgryde koges Grynene senere til Grød og bæres hjem i Kobberkar.

Ude i Ørkenen kan man, hvis der kommer et ekstra godt Aar, d. v. s. et Aar med rigelig Regn, ogsaa høste Korn, „Baals Korn“ kalder Befolkningen det, som høstes paa ikke-vandet Jord. Det kan paa Grund af Ørkenjordens rigelige Indhold af forvitrede Salte godt blive Korn, der giver mange Fold. I disse Aar er der dog ikke Tale om noget saadant, da Klimaet for Tiden er usædvanlig tørt og køligt.

Befolkningens Føde bestaar væsentlig af Brød, Kartoffler, Hvedegrød, kogt Ris, Druohonning samt Faare- og Gedekød; den daglige Drik er Vand, Mælken drikkes ogsaa noget, men bruges mest til Fremstilling af „Leben“, en Slags Tykmælk; ved festlige Lejligheder drikkes Kaffe og indtages store Kvanta af meget fed Mad. Af Husdyr holdes især Geder samt Fedthalefaar, som passes af Byens fælles lejede Hyrde, der faar Betaling af hver Bonde for det Antal Dyr, han har fra ham.

Uden for Oasen er der øde og tørt; her naar Bækkens Vand ikke hen, først ved den næste By, 10 eller 20 km eller endda længere borte, begynder det grønne igen, men Strækningerne mellem Byerne

er øde og fuld af løse Sten. De Planter, der findes, vokser meget spredt og er haardføre Vækster, som er indrettet paa at kunne taale Tørke. De almindeligste, foruden Tidsler, er dels en meget stor og saftig Vortemælk, dels *Anabasis eriopoda*, en Plante, der er nær beslægtet med Kvelleren paa vore Marskegne. For Ørkenboerne er den til særlig Nytte; de samler nemlig Planterne om Efteraaret i stor Dynger og brænder dem, i Asken findes Kalisalte, som sælges til Sæbefabrikanterne i de syriske Byer. Paa Grundlag af Olivenolien og Libanons duftende Urter foregaar der nemlig her f. Eks. i Byen Tripoli en betydelig Sæbefabrikation. Ørkenbønderne bruger ogsaa selv at udlude Asken og anvende Luden til Vask.

Dyrelivet ser man ikke meget til. Sjakalen og Hyænen kan man overraske om Aftenen, naar de farer af Sted belyst af Bilens Lyskegle. Om Dagen har man mest Mulighed for at se Fuglene, f. Eks den smukke brogede Biæder, der er meget almindelig i Forasien, samt Firbenene og Vandreggræshopperne, Landets Plage, som i Løbet af kort Tid kan ødelægge en hel Vingaard. Endelig er der de irriterende „Sandfluer“, som er en særlig Myggeart: *Phlebotomus sp.*

Nebk var Centrum for det nationalistiske Oprør mod Fransk-mændene i 1925, og Egnen der omkring hører stadig til de mere urolige Egne i Syrien. I Sommer blev saaledes et Par unge Muhammedanere, hvoraf den ene, en medicinsk Student, var Søn af en rig Godsejer i Byen Jabrud, overfaldet en Eftermiddag paa Landevejen, bundet og stenet ihjel. Det mentes almindeligt, at Mordet var Blodhævn.

Rejser man fra Ørkenbyerne mod Vest over Antilibanon, gennem Hulsyrien og op i Libanon, naar man et helt andet Landskabsomraade. Her præges Naturen af den større Fugtighed: Skyerne driver omkring Bjergene, og en frodig Vegetation klæder Landet. Jorden dyrkes ogsaa paa lidt mere moderne Maade; man kan endog se en enkelt Traktor, og Befolkningen er baade i Levevis og Karaktertræk forskellig fra de tunge Ørkenbønder.

For den almindelige Betragtning vil Syrien vel staa som noget ret ensartet, mens et saadant Tværsnit viser, at det i Virkeligheden er Modsætningernes Land.
